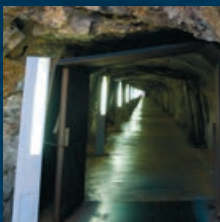
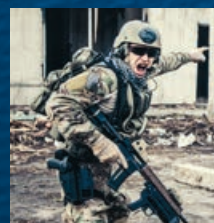

SUOMEN PÄÄTTÄJILLE

Suomen sotilaallinen maanpuolustus – Väestönsuojelu

Suomen sotilaallinen maanpuolustus – Väestönsuojelu

Jokaisella suomalaisella on oikeus turvallisuuteen

Suomen sotilaallinen maanpuolustus – Väestönsuojelu muistio on tehty Suomen ja suomalaisten turvaamiseksi rauhassa ja sodassa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa väestönsuojelusta ja väestönsuojien rakentamisesta on tullut asuntopolitiikan ja rakentamisen halventamisen keppihevon kansalaisten turvallisuuden kustannuksella.

Muistion tavoitteena on tehdä selväksi kuinka vaarallista ja lyhytnäköistä on toiminta, jossa energiansäästön, normienpurkamisen ja asuntorakentamisen kustannussäästöjen ja byrokratian purkamisen avulla heikennetään väestön suojaa.

Pääministeri Vanhasen, Kataisen ja Sipilän hallitukset pyrkineet vaikuttamaan väestönsuojeluun ja väestönsuojien linjauksiin vuosina 2003 – 2016 niin, että jokaisella suomalaisella ei olisi tulevaisuudessa väestönsuojapaikan suomaa turvaa sitä tarvittaessa.

Muistion tavoitteena on antaa päätöksentekijöille valmiudet linjata kokonaisvaltaisesti väestönsuojelu ja väestönsuojien rakentaminen tulevina vuosikymmeninä osana Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

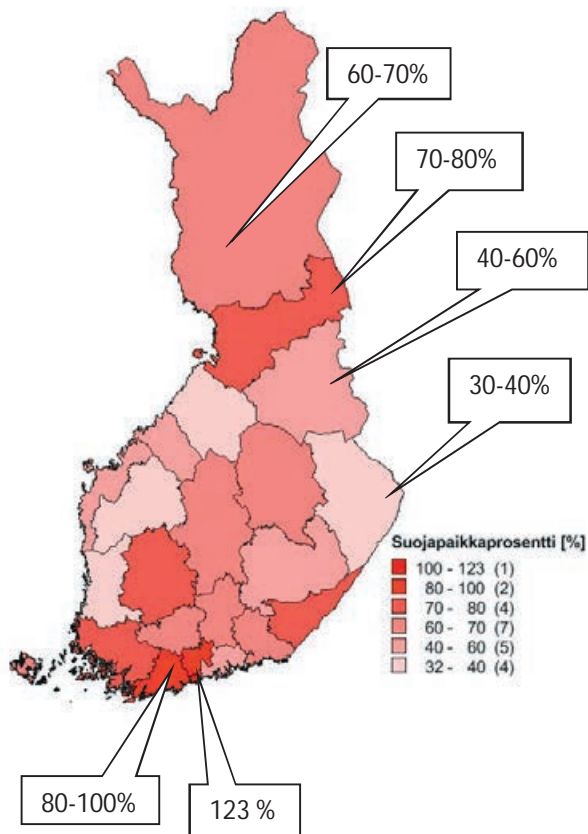
Väestönsuojelu ja väestönsuojat ovat tärkeä osa itsenäisen ja turvallisen Suomen kivijalkaa. Suomeen on laadittava uusi koko maan turvaava väestönsuojelu- ja väestönsuojastrategia poikkeusolojen varalta.

Väestönsuojelun tilanne vuonna 2016

Suomessa on 3,4 – 4,0 miljoonaa suojapaikkaa ja

	vuosia kpl	jakson aikana (0,75 m ² /sp)	sp/vuosi
1954-1958	5	50 400	10 080
1959-1962	4	101 600	25 400
1963-1972	10	869 600	86 960
1973-1982	10	842 400	84 240
1983-1992	10	669 600	66 960
1993-2006	14	1 004 400	71 743
2007-2010	4	320 000	80 000
ytensä	57 vuotta	3 807 600 suojapaikkaa	kaikkien ka. 66 800

Taulukossa on esitetty väestönsuojapaikkojen rakentaminen eri säädösten ja määräysten voimassaoloaikana vuodesta 1954 lähtien (jaksoissa) vuoden 2010 loppuun saakka.

Kuvassa on esitetty vuoden 2010 suojapaikat pelastustoimen alueittain prosentteina väestön määrästä).

40 000 - 48 000 väestönsuojaa. Viranomaisilla ei ole yhtenäistä koko Suomen kattavaa julkilausuttua tietoa väestönsuojista ja suojapaikoista. Viranomaisten tiedot vaihtelevat julkaisuittain.

Väestönsuojien rahallinen arvo on 4 miljardia euroa + johtokeskukset 500 000 euroa. Tilastotietojen mukaan noin 50 kunnassa ei ole väestönsuojia, ja näissä kunnissa asuu yli 170 000 asukasta. Suojapaikkoja on alle 50 prosentille kunnan väestömäärästä 285 kunnassa, joissa asuu noin 1,9 miljoonaa asukasta.

Suojapaikkoja on rakennettu 60 vuoden ajan vuosittain noin 60 000 - 90 000 kappaletta. Väestönsuoja valmistui kyseisenä aikana vuosittain 600 -1000 kappaletta.

Suomessa vuonna 2016 ei ole väestönsuojatilaa 1,5 miljoonalle suomalaisille. Kriisitilanteessa väestönsuojien ulkopuolelle jää käytännössä yli puolet suomalaisista, koska osassa Suomea väestönsuoja tiloja on vakituiselle välle vain 30–40 prosentin osuudelta. Evakuointitilanteissa suurin osa siirrettävästä väestöstä ei pääse väestönsuojatiloihin evakuointialueilla.

Selvitysten mukaan Suomessa on miljoona suojapaikkaa vuosina 1958–1972 rakennetuissa 10 000 suojassa joiden ilmanvaihtolaitteistot, hiekkasuodattimet pitäisi uusida seuraavan 20 vuoden aikana, pelastuslain 72§:n mukaisesti. Nämä suojapaikat soveltuvat pääasiassa enää vain pommisuojuiksi. Suomessa on 50 000 suojapaikkaa, joissa ei ole edes ilmanvaihtolaitteistoja.

Katso kartta ja tilasto sivuilta 2 ja 3.

Väestönsuojan vaikutus asunnon hintaan

Asuinrakentamisessa väestönsuojan rakentamisvelvoitteen neliöraja vuodesta 2011 alkaen on ollut 1200 m². Väestönsuoja rakennetaan nykyisen sääntelyn perusteella asuinrakennuksiin arviolta 300 - 400 kpl vuodessa.

Teräsbetoniset talosuojat	Suojaluokka	Suojapaikat	Kaikista sp osuus %
1954 -1958	luokittelemattomat	50 400	1,4
1958 - 1971	C-luokka	2997200	85,9
1971 - 2006	S1-luokka		
1991 - 2006	K-luokka		
Järeät teräsbetonisuojat			
1963 - 1971	A- luokka	80 000	2,3
1971 - 2006	S3-luokka		
Kalliosuojat			
1958 - 2006		360 000	10,3
Yhteensä		3 487 600	

Taulukossa on esitetty suojapaikkojen jakaantuminen väestönsuojan suojaluokan mukaan.

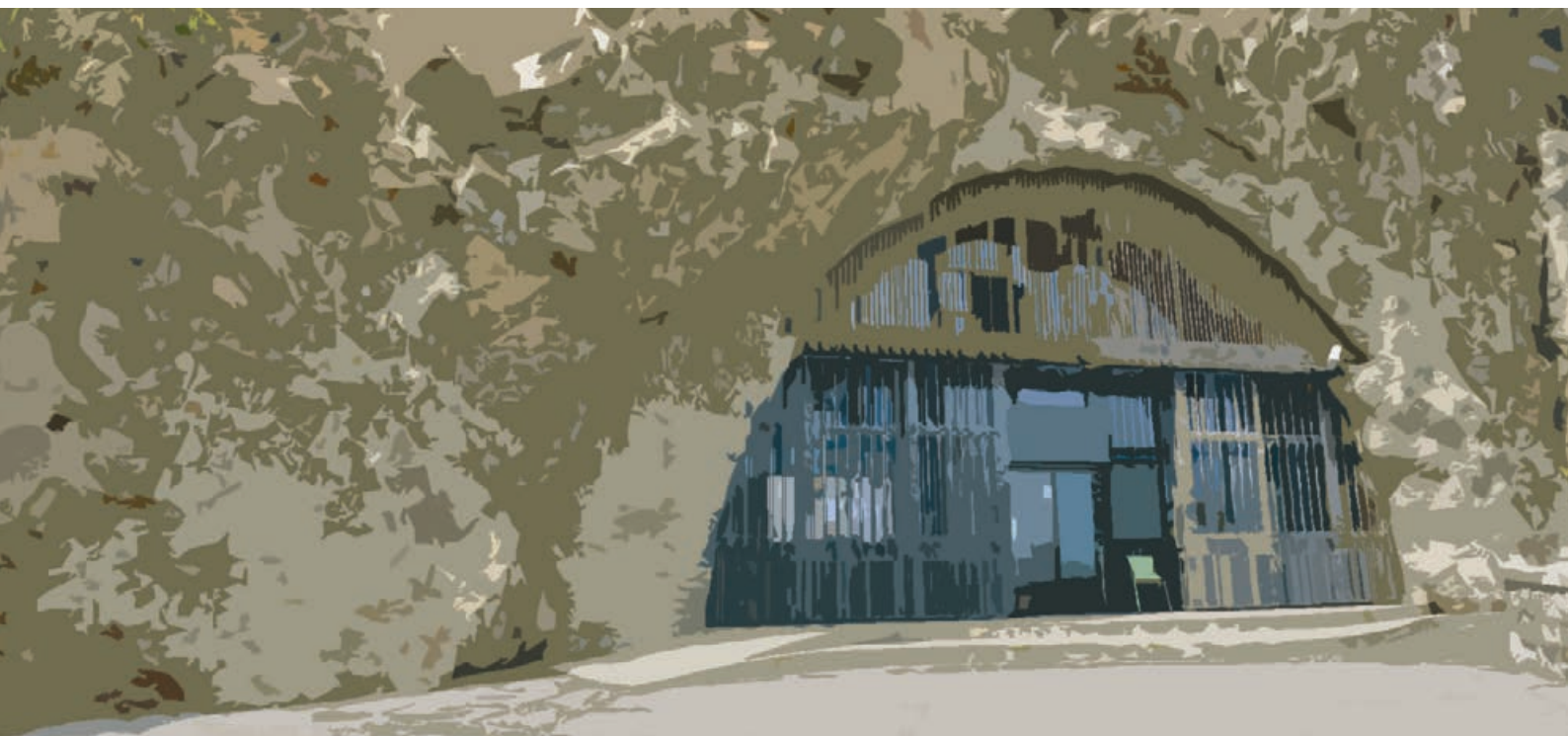
Väestönsuojat ovat normaalioloissa asukkaiden varasto- ja kerhotiloina.

Tutkimusten mukaan väestönsuojien rakentamisella on vähäinen vaikutus asuntorakentamisen kustannuksiin, etenkin asunnon ostajan maksamaan hintaan.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) on raportissaan elokuulta 2012 arvioinut, että väestönsuojalla on noin 30 euron vaikutus asunnon neliöhintaan. Aluehallintoviraston väestönsuojan kustannuksiksi on hyväksytty 25 euroa asuntoneliömetrille. Hinta on hyväksytty korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Väestönsuojan rakentamiskustannukset ovat keskimäärin 2300 - 2500 euroa/m² eli 43–50 euroa/kerrosneliometri, josta puolet on normaaliolojen kustannuksia.

Turvallisuustarkastelun pohjalta ovat asuinrakennukset niitä, joista viimeksi pitää luopua väestönsuojien rakentamisesta. Jokaisella pitäisi olla oma väestönsuojapaikka mahdollisimman lähellä asuntoaan.

Harha-askeleet Euroopan unionista – Suomen omat linjaukset täysin selvät

Euroopan Unionin päätöksenteko ohjaa maanpuolustusta ja väestönsuojelua

Euroopan unionissa hyväksyttiin 12.12.2003 asiakirja: ”Turvallisempi Eurooppa oikeudenmukaisemmassa maailmassa”. Asiakirjan mukaan: ”Laajamittainen hyökkäys jotakin jäsenvaltiota vastaan on nykyisin epätodennäköinen. sen sijaan Euroopan edessä on uusia uhkia: monimuotoisempia, näkymättömiä ja arvaamattomampia.”

Toisena asiakirjana Eurooppa-neuvosto hyväksyi 25.–26.3.2010 asiakirjan: ”Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden strategia – Kohti eurooppalaista turvallisuusmallia”. Asiakirjassa väestönsuojelu ei ole merkittävässä osassa eurooppalaista turvallisuusmallia.

Euroopan unioni on päättänyt uusia molemmat asiakirjat 2016–2017, jolloin Suomen pitää uudistustyössä pystyä vaikuttamaan asiakirjojen sisältöön Suomen turvallisuusaseman ja kokonaisedun huomioonottavalla tavalla.

Suomen perustuslaki on perusta Suomen sotilaalliselle puolustamiselle ja väestönsuojelulle:

7 §

Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.

Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

127 §

Maanpuolustusvelvollisuus

Jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen tai avustamaan sitä sen mukaan kuin laissa säädetään.

Pelastuslaki, valmiuslaki ja puolustustilalaki

Suomen sotilaallisesta puolustuksesta ja väestönsuojelusta määritellään tarkemmin pelastuslaissa, valmiuslaissa ja puolustustilalaissa.

Sisäasianministeriö: Väestönsuojelu 2016

”Väestönsuojelulla tarkoitetaan sellaisten humanitääristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on:

1. siviiliväestön suojeleminen aseellisen hyökkäyksen vaaroilta,

2. *auttaa selviytymään aseellisen hyökkäyksen välittömiltä vaikutuksilta,*
3. *luoda välttämättömät edellytykset eloonjäämiselle.*

Väestönsuojelutehtäviä ovat mm. väestön varoittaminen, evakuointi ja suojaaminen väestönsuojiiin, sammutus- ja pelastustoiminta sekä lääkintähuolto. Pelastustoimen ohella väestönsuojelusta vastaavat ne viranomaiset, jotka hoitavat siihen kuuluvia tehtäviä normaalioloissakin.

Viranomaisten voimavaroja voidaan valmiuslain nojalla tarvittaessa täydentää määräämällä lisähenkilöstöä sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviin sekä väestönsuojeluorganisaation johto- ja erityistehtäviin.

Väestönsuojelulla on kansainvälisin sopimuksin määritelty erityinen asema. Väestönsuojeluhenkilöstö, -materiaali ja -tilat nauttivat erityistä suojelua aseellisissa konflikteissa. Väestönsuojelun tunnuksena käytetään sinistä tasasivuista kolmiota oranssilla pohjalla.”

Sisäasianministeriö: Väestönsuojat 2016

”Väestönsuojilla on edelleen keskeinen merkitys suomalaisen yhteiskunnan väestönsuojelujärjestelyissä sotilaallista uhkaa vastaan. Suojat mahdollistavat suojan antamisen siellä, missä ihmiset normaalistikin liikkuvat, käyvät töissä ja asuvat.

Väestönsuojien rakentamisvelvollisuus koskee koko maata. Lähtökohtana pelastuslaissa on, että väestönsuoja on rakennettava rakennustyön yhteydessä rakennuttajan kustannuksella sellaiseen rakennukseen tai samalla tontilla olevaan rakennusryhmään, jonka kerrosala on vähintään 1200 m² ja jossa asutaan tai työskennellään pysyvästi. Teollisuusrakentamisessa kerrosalan raja on 1500 m².

Suomessa on tällä hetkellä reilut 40 000 väestönsuojaa, joissa on lähes neljä miljoonaa väestönsuojapaikkaa. Pääosa suojista (noin 85 %) on asuin- ja liikekiinteistöjen yhteydessä olevia yksityisiä, talokohtaisia teräsbetonisuoja.

Sisäasianministeriö: Varautuminen 2016

”Varautuminen

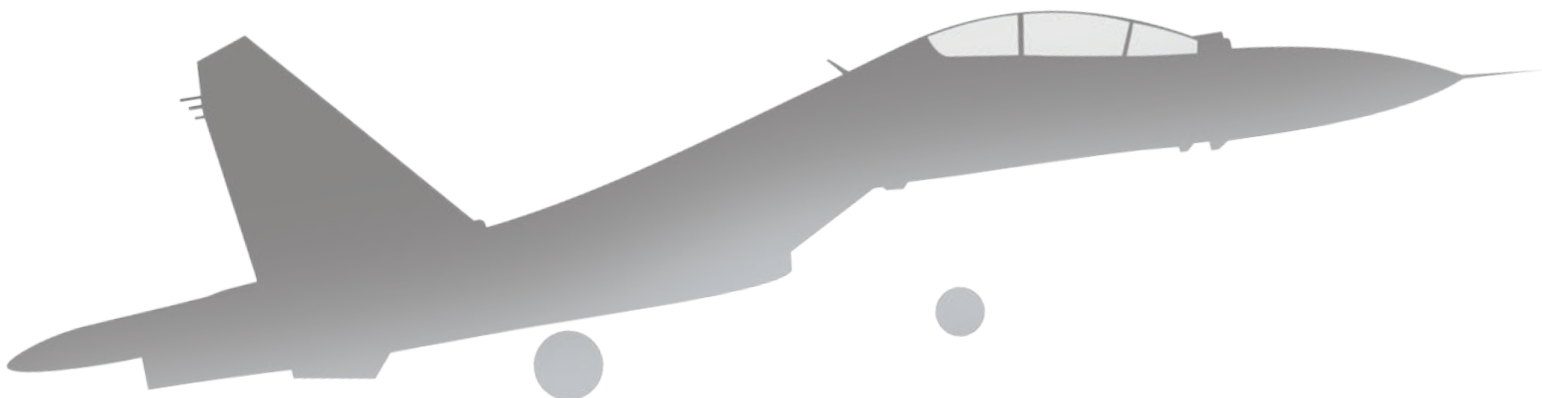
Valtion ja kuntien viranomaisten tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa valmiussuunnitelmilla ja etukäteisvalmisteluilla. Poikkeusolot toteaa tasavallan presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa.

Poikkeusoloja ovat:

1. *Suomeen kohdistuva aseellinen hyökkäys ja sen välitön jälkitila,*
2. *Suomeen kohdistuva aseellisen hyökkäyksen uhka,*
3. *Väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka.*
4. *Erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila,*
5. *Sekä vaikutuksiltaan erityisen vakava suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.*

Valmiuslain nojalla viranomaisille voidaan antaa sellaisia välttämättömiä toimivaltuuksia, joiden tarkoituksena on suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Laajempia toimivaltuuksia voidaan käyttää poikkeusoloissakin vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten normaalein toimivaltuuksin.”

Lähde: Sisäasianministeriön nettisivut

Miten väestösuojien rakentaminen perustellaan Suomen omien linjausten mukaan: Sotilaallinen maanpuolustus ja väestönsuojelu ovat kokonaisuus

Professori, eversti Pekka Visuri perustelee väestönsuojien rakentamisen vuonna 2013 kirjoittamassa asiakirjassa Suomen väestönsuojelun kehittäminen, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, SPEK puheenvuoroja. Visuri kirjoittaa sivulla 37.:

”Päätarkoitus väestön suojaaminen sodan tuhoilta: Strateginen perustelu Suomessa väestönsuojelun valmiuden ylläpidolle on sama kuin sotilaalliselle maanpuolustukselle: mahdollistaa Suomen pysyminen sotien ja muiden aseellisten selkkausten ulkopuolella ylläpitämällä tilanteen vaatimuksia vastaavaa puolustusvalmiutta. Jos tämä ulkopoliittikan tukena toimiva pelote kriisitilanteessa pettää, on oltava valmiina taisteluihin hyökkäyksen torjumiseksi.

Voimassaolevan puolustusdoktriinin mukaan se tapahtuu alueellisen puolustuksen periaatteella, jolloin on oltava kyky taistella koko maan alueella. Siitä edelleen seuraa, että sotatoimet voivat aiheuttaa siviiliväestölle suuriakin tappioita, jos väestöä ei ole suojattu asianmukaisesti.

Väestönsuojelu on poikkeusoloihin painottunutta toimintaa, ja varautuminen kansalaisten suojaamiseen aseellisen hyökkäyksen torjuntaan liittyviltä tuhoilta on sen varsinaista ydinaluetta. Väestö tulee suojata mahdollisimman hyvin asevaikutukselta, johon voivat kuulua ilmahyökkäykset pommein ja muin asein sekä maataistelujen kaikkalainen tulivaikutus. Tulivaikutus voi kohdistua siviiliväestöön myös sellaisessa tapauksessa, että maataisteluja ei käydä. Vaikka ei ole odotettavissa, että siviiliväestöön kohdistettaisiin toisen maailmansodan ajalta tuttuja terroripommituksia, asevaikutus silti aiheuttaisi siviiliväestölle tappioita ”oheisvaikutuksena” varsinaisista kohteistaan harhaan osuneista pommeista ja ohjuksista tai niiden tuhoihin verrattavista syistä. Tästä on runsaasti kokemuksia parin viime vuosikymmenen ajalta, sillä täsmäaseiden yleistymisestä huolimatta siviiliväestö on alttiina tuhoille.

Siviiliväestön suojeleminen sotatilanteessa edellyttää muitakin toimia kuin vain suojautumista aseiden tuhovaikutukselta. Väestön toimeentulo on turvattava myös muonituksen, asumisen ja lääkintähuollon osalta. Tällöin on tilannetietoisuuden ylläpitäminen sekä hälytys- ja tiedotustoiminnan järjestely nousee entistä tärkeämmälle sijalle.

Suomen sotilaallinen puolustusvalmius ja väestönsuojelu kuuluvat siis erottamattomasti

yhteen. Puolustusjärjestelmä ei ole uskottava, jos se Suomen kaltaisessa maassa jättää väestön suojattomaksi tai alttiiksi sellaisille tuhoille, joita väestönsuojelutoimin voitaisiin selvästi pienentää. Väestönsuojelun valmiuden oikea mittaaminen suhteessa sotilaalliseen puolustukseen ja yhteiskunnan muihin tehtäviin on tarkoin harkittava strateginen tehtävä.

Humanitaarinen peruste väestönsuojelulle seuraa valtion ja yhteiskunnan velvollisuudesta suojata kansalaisiaan turvallisuushenkilä ja tuhoilta aseellisten selkkausten oloissa. Siihen valmistautumisessa on aiheellista ottaa huomioon kriisin ja sodan kuvassa tapahtunut kehitys, johon kuuluu sodan ja rauhan välisen rajan hämärtyminen sekä sotateimien kohteiden ja käytettävissä olevien keinojen monipuolistuminen. Esimerkiksi vakavia tuhoja voidaan saada aikaan epätavanomaisilla keinoilla, kuten biologisten, kemiallisten ja radiologisten aineiden käytöllä tai tietoverkkoihin ja voimahuoltoon kohdistuvilla hyökkäyksillä. Tuollaisilla menetelmillä saattaa olla myös psykologisesti lamauttava vaikutus.”

Suomen väestönsuojelun kehittäminen asiakirjassa Pekka Visuri kirjoittaa sivulla 45.:

”Väestön suojaaminen asevaikutusta vastaan on läheisessä yhteydessä Suomessa käytettyyn alueellisen puolustuksen periaatteeseen. Sen tarkoituksena on turvallisuuspolitiikan tukena mahdollistaa Suomen pysyminen sotien ja muiden aseellisten selkkausta ulkopuolella, mutta sotilaallisen valmiuden ylläpito tähtää myös kykyyn torjua aseelliset hyökkäykset. Koko maata valmistaudutaan tarvittaessa puolustamaan, jolloin taisteluja voidaan käydä laajalla alueella ilman selkeitä rintamalinjoja. Silloin siviiliväestö on suojattava mahdollisimman hyvin tulivaikutukselta ja muilta sotateimien aiheuttamilta tuhoilta.”

Suomen väestönsuojelun kehittäminen asiakirjassa Pekka Visuri kirjoittaa sivulla 43.:

”Nykyisenkaltaiset väestönsuojat antavat varsin tehokkaan suojan odotettavissa olevia asevaikutuksia vastaan ja sopivat hyvin Suomessa käytössä olevaan alueellisen puolustuksen periaatteeseen. Sotilaallinen maanpuolustus ja siihen liittyvä väestön suojaaminen sodan vaikutuksilta muodostavat yhdessä maanpuolustuksen kokonaisuuden, jonka purkaminen vaarantaisi koko doktriinin toimivuuden.

Siksi väestönsuojien rakentamista ja ylläpitoa ei kannata lopettaa.

On myös otettava huomioon, että turvallisuustilanteen heiketessä olisi jo lopetetun väestönsuojelujärjestelmän uudelleenrakentaminen kallista ja vaivalloista. Suomessa on nyt pitkän kokemuksen omaavia laitevalmistajia ja suojien rakentajia, joilla on kysyntää myös ulkomailla. Tämän ammattitaidon ja valmistuskapasiteetin hukkaaminen ei ole tarkoituksenmukaista.”

Mikä on Suomen tilanne vuonna 2016

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka ja väestönsuojelu

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivulla 13. kirjoitetaan:

”Venäjä on toimillaan ja tulkinnoillaan osin kyseenalaistanut turvallisuusjärjestyksen sisällön ja horjuttanut sitä viimeksi kuluneen vajaan kymmenen vuoden aikana. Keinot turvallisuusjärjestelmän vakauden palauttamiseksi nähdään lännessä ja Venäjällä varsin eri tavoin.

Euroopan ja Itämeren alueen turvallisuustilanne on heikentynyt. Venäjä valtasi Krimin ja synnytti Itä-Ukrainassa konfliktin. On syntynyt negatiivinen kierre, jonka vaikutuksesta jännite Itämeren alueella on kasvanut ja sotilaallinen toiminta lisääntynyt. Venäjä on viime vuosien aikana lisännyt sotilaallista läsnäoloa ja aktiivisuutta myös Arktiksella, jonka tilanne on säilynyt toistaiseksi suhteellisen vakaana. Venäjä käyttää etujensa ajamiseen laajaa sotilaallista ja ei-sotilaallista keinovalikoimaa.

Läntiseen yhteisöön kuuluvan Suomen turvallisuuspoliittinen ympäristö on muuttunut. Turvallisuustilanteen kiristymisellä Euroopassa ja Itämeren alueella on välittömiä vaikutuksia Suomelle. **Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois.**”

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivulla 14. kirjoitetaan:

”Pohjois-Atlantin puolustusliitto Naton toiminnassa pelotteen ja yhteisen puolustuksen vahvistaminen on noussut keskeiseksi. Vastauksena heikentyneeseen turvallisuustilanteeseen Nato pyrkii toimillaan vakauttamaan Itämeren aluetta varautuen samalla sotilaallisen kriisin puhkeamiseen. Venäjä taas puolestaan väittää Naton toimien ylläpitävän jännitteitä. Baltian maiden ja liittokunnan muiden itäisten jäsenmaiden puolustuskyvyn vahvistaminen ja puolustuksen tukeminen on saanut Natossa suuremman painoarvon. Tämä vaikuttaa myös Suomen ja Ruotsin Nato-kumppanuuksien kehittymiseen.

Naton läsnäolo ja toiminta vakauttavat alueen turvallisuustilannetta. Ympäristömuutosten myötä transatlanttinen ja Naton kanssa tehtävä yhteistyö, kuten myös pohjoismainen yhteydenpito ja yhteistyö erityisesti Suomen ja Ruotsin välillä tiivistyvät.”

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivulla 15–16 kirjoitetaan:

”Venäjän johto pyrkii vahvistamaan maansa suur-

valta-asemaa. Se katsoo kansainvälisiä suhteita suurelta osin geopolittisen nollasummapelin näkökulmasta. Venäjän näkemyksen mukaan länsi ei ole ottanut huomioon sen näkökohtia ja turvallisuusetuja, vaan on asettunut Venäjää vastaan monilla toimillaan.

Venäjä on pitkälti hylännyt yhteistyöhön perustuvan turvallisuuden ja haastaa Euroopan turvallisuusjärjestyksen. Venäjä on julkisesti tuonut esille tavoitteensa etupiirijakoon perustuvasta turvallisuusrakenteesta. Venäjä on osoittanut, että sillä on tahto ja kyky käyttää sotilaallista voimaa tavoitteidensa edistämiseksi.

Venäjän johto pyrkii estämään sisäistä epävakautta eikä ole pystynyt uudistamaan taloutta, joka kärsii lyhyemmällä aikavälillä energian hinnan vaihtelusta ja pidemmällä aikavälillä erilaisista rakenteellisista ongelmista.

Suomen on turvallisuutensa kannalta seurattava tarkasti erityisesti lähiympäristöömme vaikuttavien toimijoiden sotilaallisia kykyjä ja aikomuksia. Sodan kuva on monimutkaistunut. Poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi käytetään jatkuvasti kehittyvien sotilaallisten keinojen lisäksi koordinoitusti muun muassa poliittista, taloudellista ja sotilaallista painostusta, informaatio ja kybersodankäynnin muotoja sekä näiden yhdistelmiä sekä muita hybridivaikututtamisen keinoja. Vaikuttaminen voi alkaa nopeasti jo normaalioloissa.

Tavoitteena on aiheuttaa toimenpiteiden kohteena olevalle painetta, vahinkoa, epävarmuutta ja epävakautta. Uudet teknologiat luovat uusia mahdollisuuksia sodankäyntiin. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden raja hämärtyy. Ennakkovaroitus aika lyhenee.

Ydinaseet ja niiden rooli voimankäytössä ovat palanneet turvallisuuspoliittiseen keskusteluun. Uhkana on myös joukkotuhoaseiden ja niihin liittyvän vaarallisen materiaalin sekä tietotaidon leviäminen. Uudet aseteknologiat, erityisesti ohjuspuolustusjärjestelmät ja tavanomaiset täsmäaseet, ja niiden merkitys valtioidenvälisissä suhteissa saavat kasvavaa huomiota.

Valtiotoimijoiden rinnalle on noussut laajeneva joukko ei-valtiollisia toimijoita. Joidenkin ei-valtiollisten toimijoiden tavoitteet ja toimintatavat ovat uhka kansainväliselle tai yksittäisten maiden ja niiden asukkaiden, mukaan lukien Suomen, turvallisuudelle. Terroristijärjestöt ja verkostot muuttavat muotoaan

ja kykenevät hyödyntämään muita rajat ylittävän riikollisuuden muotoja, mutta myös uutta teknologiaa, muun muassa tietoverkkoja sekä joukkotuhoukseissa käytettäviä materiaaleja. Ne hakevat usein voimansa äärimmäisyysideologioista, mukaan lukien väkivaltaisista ääriliikkeistä. Ne kasvavat oloissa, joita leimaa syrjäytyminen, työttömyys ja tulevaisuuden näkymien puute, heikko tai romahtanut hallinto ja perusvapauksia ja ihmisoikeuksia kunnioittavan turvallisuuskoneiston puute, väkivalta ja eriarvoisuus. Syyriassa ja Irakissa syntyneen ISILin (Islamic State of Iraq and the Levant) historia ja toimintatavat ovat kuvaava esimerkki.”

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivulla 19–20 linjataan painopisteet ja tavoitteet:

”Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön nykyisessä tilassa ja sen kehityspotentiaalin valossa Suomella ei ole mahdollisuutta eikä halua eristäytyä. **EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna.**

Suomi edistää aktiivisesti lähialueensa turvallisuuspoliittista vakautta. **Mahdollinen konflikti vaikuttaisi suoraan Suomen turvallisuuteen, joten sen mahdollisuuteen on varauduttava.**

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön nykyisessä tilassa ja kehitysarvioiden perusteella Suomi harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisemiseksi. Sen toteuttamiseksi Suomi pyrkii ennaltaehkäisemään demokratian ja sääntöpohjaisen järjestyksen loukkaukset sekä sotilaalliset uhat ulko- ja turvallisuuspolitiikalla ja kattavalla yhteistyöllä.

Aseellisen hyökkäyksen torjumiseksi Suomi ylläpitää turvallisuusympäristöön suhteutettu kansallista puolustuskykyä ja jatkaa puolustusyhteistyötä. Suomi ylläpitää myös uskottavaa kansallista rajaturvallisuusjärjestelmää. Varautuminen turvallisuusympäristön asettamiin vaatimuksiin ja Suomen lähialueen turvallisuuden vahvistaminen edellyttävät yhteistyön syventämistä ja aktiivista eri toimijoihin vaikuttamista.

Normaaliolojen tiivis yhteistyö luo puitteet myös poikkeusoloissa tapahtuvalle yhteistyölle. Kahdenvälinen ja monenkeskinen puolustusyhteistyö on tärkeä osa Suomen puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä sekä ennaltaehkäisyä. Myös sotilaallisen avun vastaanottokyky on tärkeä osa puolustuksen kehittämistä. Kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämät toimet huomioidaan laaja-alaisesti valtionhallinnon varautumisen kehittämisessä. Vastaavalla tavalla Suomi kehittää kykyä antaa sotilaallista tai muuta kansainvälistä apua.”

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivulla 22–23 linjataan:

”Suomi edistää EU:n puolustusyhteistyön kehittämistä, jotta unioni ja sen jäsenvaltiot pystyisivät paremmin vastaamaan tulevaisuuden turvallisuustar-

peisiin ja kehittämään kriisinkestokykyään. Unionilla on rooli jäsenmaiden kansalaisten ja alueen puolustamisessa. Unioni toteuttaa tätä roolia tukemalla jäsenmaiden puolustuskyvyn kehittämistä sekä toimimalla perussopimusten edellyttämällä tavalla.

Suorituskykyjen ylläpito ja kehittäminen edellyttävät riittävää teknologista ja teollista perustaa sekä huoltovarmuusjärjestelyjä. Eurooppalaisia sotilaallisia huoltovarmuusjärjestelyjä syvennetään tavoitteena mahdollistaa nopeat ja tehokkaat jäsenvaltioiden väliset puolustusmateriaalin toimituksia koskevat järjestelyt kaikissa olosuhteissa. Suomen edut on otettava huomioon eurooppalaisia puolustusmarkkinoita kehitettäessä.

Hybridivaikuttaminen on lisännyt tarvetta toimia sekä sisäisen että ulkoisen turvallisuuden tarpeet huomioon ottaen. Hybridivaikuttamisen keinot valtiollisessa vaikuttamisessa ovat lisääntyneet ja niitä on vaikea tunnistaa alkuvaiheessa. Turvallisuusuhkiin vastaaminen niin unionin sisällä kuin sen ulkopuolellakin edellyttää riittäviä suorituskykyjä vaikuttamisen oikea-aikaiseen tunnistamiseen sekä valtiollisen päätöksenteon ja ulkorajojen koskemattomuuden turvaamiseen.

Euroopan unionin yhteisvastuulauseke (SEU 222 artikla) ja keskinäisen avunannon lauseke (SEU 42 (7) artikla) vahvistavat unionia turvallisuusyhteisönä ja lisäävät jäsenvaltioiden keskinäistä solidaarisuutta. Yhteisvastuulausekkeen täytäntöönpano EU:n tasolla edistää kaikkien unionin välineiden johdonmukaista käyttöä unionin pyrkiessä vastaamaan jäsenvaltion avuntarpeeseen terrori-iskun taikka luonnon tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden tilanteissa.

Jäsenvaltiot antavat näissä tilanteissa toisilleen apua kansallisilla voimavaroillaan mukaan lukien pyydettyä sotilaallista voimavaraa. Keskinäisen avunannon lausekkeella on Suomen näkökulmasta vahva turvallisuuspoliittinen merkitys sekä periaatteellisesti että käytännössä. Lauseke edellyttää unionin jäsenmailta valmiutta konkreettisen avun antamiseen ja tukee maiden toimia uhkien ennaltaehkäisemisessä. Avunantolauseke on jäsenvaltioita yhtäläisesti velvoittava. Suomi luo tarvittavat valmiudet lausekkeiden mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon ja kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen.

Euroopan unionin tulee edelleen kehittää yhteisiä valmiuksia ja järjestelyjä puolustusyhteistyön tiivistämiseksi. Perustana tässä ovat yhteisen turvallisuus ja puolustuspolitiikan toimeenpanoa varten luodut järjestelyt sekä unionin kyky yhdistää eri politiikkasektoreita ja instrumentteja kokonaisvaltaisesti. Unionin puolustusyhteistyötä on tärkeää kehittää yhteistyössä Naton kanssa, mikä on myös Suomen etujen mukaista.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivulla 23 linjataan Suomen ja Ruotsin yhteistyöstä:

”Suomen kahdenvälisessä yhteistyössä Ruotsilla on erityisasema. Maiden välistä yhteistyötä kehitetään pitkän historian, yhteisten arvojen ja nykypäivän monipuolisten siteiden sekä pitkälle integroituneiden talouksien pohjalta. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö Ruotsin kanssa on laaja-alaista ja sitä edistetään yhteisten etujen pohjalta, ilman rajoitteita. Kahdenvälinen yhteistyö ei korvaa eikä sulje pois kummankaan osapuolen muuta yhteistyötä.

Suomi ja Ruotsi arvioivat turvallisuusympäristöään pitkälti samoista lähtökohdista. Täältä pohjalta ulko- ja turvallisuuspoliittisen sekä puolustusyhteistyön syventäminen Ruotsin kanssa on Suomen etujen mukaista. **Puolustusyhteistyö Ruotsin kanssa tähtää Itämeren alueen turvallisuuden sekä Suomen ja Ruotsin puolustuksen vahvistamiseen. Yhteisellä toiminnalla korotetaan välikohtausten ja hyökkäysten kynnyksiä.** Tämä myötävaikuttaa alueen vakauden lujittumiseen.

Puolustusyhteistyötä kehitetään kattamaan operatiivinen suunnittelu kaikissa tilanteissa. Esimerkkejä näistä voivat olla alueellisen koskemattomuuden puolustaminen tai YK:n peruskirjan 51 artiklan mukaisen kollektiivisen itsepuolustusosoikeuden harjoittaminen. Myös siviili- ja sotilaallisten voimavarojen yhteiskäytön valmistelu on tärkeää.

Pohjoismaisen puolustusyhteistyön (Nordefco) puitteissa tehtävää yhteistyötä kehitetään. Suomi toimii vuonna 2017 Nordefcon puheenjohtajajana edistäen Pohjoismaiden yhteistoimintakyvyn tiivistämistä ja alueellista turvallisuutta lujittavia toimia. Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön

merkitys on Suomelle keskeinen. Yhdessä toimien Pohjoismaat vahvistavat oman alueensa turvallisuutta ja voimistavat vaikutustaan kansainvälisissä kysymyksissä. Yhdessä toimien ne tiivistävät suhteitaan muun muassa Yhdysvaltoihin.”

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2016 sivu 31–32 Kriisinkestokyvyn vahvistaminen:

”Suomi kehittää kansallista kriisinkestokykyyään laaja-alaisesti. Turvallisuutta ja hyvinvointia uhkaaviin tai niihin haitallisesti vaikuttaviin tilanteisiin varaudutaan ja valmistaudutaan ennakolta, jotta haitat voidaan ennakoita tai torjua. Erilaisten haitallisten tilanteiden vaikutuksiin mukautumiseen tai niistä toipumiseen kiinnitetään huomiota.

Kansallisen kriisinkestokyvyn parantaminen kattaa laajan kirjon toimia puolustuskyvyn ja sisäisen turvallisuuden ylläpitämisestä kykyyn torjua informaatiovaikuttamista, torjua pandemioita sekä selvittää ihmisen aikaansaamista katastrofeista ja luonnonkatastrofeista.

Yhteiskunnan eri sektorien ja toimijoiden välisen yhteistoiminnan kehittäminen on olennainen osa kriisinkestokyvyn vahvistamista ja varautumista toimintaan häiriötilanteissa. Varautuminen toteutetaan yhteistyönä kokonaisturvallisuuden periaatteella. Kriisinkestokyvyn vahvistamisen edellyttämän valmiuslainsäädännön ajanmukaisuus tarkistetaan.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia päivitetään vastaamaan muuttuvaa turvallisuusympäristöä. Viranomaisyhteistyön muotojen ja rakenteiden pitäminen ajan tasalla varmistetaan. Ulko- ja turvallisuuspolitiikalla tuetaan kansallisen kriisinkestokyvyn vahvistamista.”

Kuinka rauhallisesta maailmasta tuli vaarallinen

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2004

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteossa vuonna 2004 linjattiin, että sisäasiainministeriö laatii väestön suojaamisen periaatteita käsittelevän strategian vuoteen 2006 mennessä. Strategiassa tuli ottaa huomioon uusimmat arviot joukkotuhoaseiden muodostamasta uhasta sekä sotilaallisessa että terrorikäytössä.

”Väestöä valmistaudutaan suojaamaan poikkeusolojen uhkilta myös väestönsuojilla, joiden rakentamista jatketaan koko maassa. Normaalioloissa suoja voidaan käyttää muihinkin tarkoituksiin, esimerkiksi varasto- ja harrastustiloiksi.”

Väestön suojaamisen strategia 2007

Sisäasiainministeriön pelastusosaston asettama työryhmä laati ehdotuksen väestön suojaamisen strategiaksi. Ehdotus valmistui 16.12.2005, jonka jälkeen ehdotus oli laajalla lausuntokierroksella.

Sisäasiainministeriö on valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa 2004 linjatun mukaisesti vahvistanut väestön suojaamisen strategian 30.11.2007. Väestön suojaamisen strategiassa on esitetty periaatteellisella tasolla väestönsuojelujärjestelmään ja väestönsuojien rakentamiseen liittyviä muutostarpeita:

Väestön suojaamisen strategia:

”Uhkakuvissa voi pitkällä aikavälillä tapahtua muutoksia, joita on vaikeaa ennakoida. Toimintaympäristön muutoksia ja uhkakuvien merkitystä väestön suojaamisen kannalta on arvioitu strategiaa valmisteltaessa. Suojaamismahdollisuuksien nykytilanetta sekä kehittämistarpeita on selvitetty. Selvitystyön tuloksena on katsottu, että väestönsuojien rakentamista tulisi edelleen jatkaa koko maassa. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden alaraja 600 neliometriä on kuitenkin osoittautunut teknisesti ja taloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi.

Suojaamistoimia on mahdollista kohdistaa nykyistä tehokkaammin uhkien edellyttämiin kohteisiin ja alueille. Paikallistason vastuuta ja toimivaltaa suojaamisjärjestelyjen määrittelyssä on mahdollista lisätä sekä omatoimista varautumista kehittää.

Väestön suojaamistoimenpiteitä on mahdollista tehostaa nykyisellä kustannustasolla. Väestönsuojien rakentamisessa voitaisiin saada aikaan säästöjä, mutta toisaalta valvonta-, hälytys- ja johtamisjärjestelmien ja omatoimisen varautumisen kehittäminen vaatii lisää voimavaroja.

Normaalioloissa on tarpeen ylläpitää jatkuvaa valmiutta väestön suojaamiseen onnettomuuksien varalta. Poikkeusolojen varalta pitää jo normaalioloissa olla sellainen perusvalmius, että väestön suojaamisesta uhkakohteissa voidaan huolehtia ja tarvittavat toimet kyetään aloittamaan oikea-aikaisesti sekä kohottamaan valmiutta uhka-arvioiden mukaisesti.”

Väestön suojaamisen kehittämistavoitteet linjattiin Väestön suojaamisstrategiassa:

”Väestön suojaamisen yleisenä tavoitteena on, että väestö kyetään suojaamaan normaaliolojen onnettomuus- ja muissa vaaratilanteissa siten, että ihmishenkiä ei menetetä puutteellisten suojaamismahdollisuuksien vuoksi.

Poikkeusolojen osalta tavoitteena on suojata väestöä niin hyvin kuin on mahdollista realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin.

Normaaliolojen onnettomuus- ja muissa vaaratilanteissa suojaamiskeinot ovat suojautuminen asuin- tai muihin sisätiloihin sekä evakuointi. Ydinvoimaloiden läheisyydessä tai riskinarvioinnin perusteella muutoin vastaavissa kohteissa varaudutaan väestönsuojien käyttämiseen myös normaalioloissa.

Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojiiin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai evakuointien avulla. Väestönsuojien rakentamista koskevat säädökset uudistetaan ja rakentamisvelvoitteen perusteena olevia pinta-alamääriä nostetaan pelastuslain uudistamishankkeen osahankkeena.

Yleisten väestönsuojien sekä peruskorjattavien vanhojen rakennusten väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta luovutaan. Väestönsuojat rakennetaan pääsääntöisesti rakennukseen tai sen välittömään läheisyyteen. Vanhojen väestönsuojien kunnostamista vallitsevien uhkakuvien vaatimusten mukaiseksi tehostetaan. Lainvalmisteluhankkeen yhteydessä selvitetään keinot, joilla vanhojen väestönsuojien kunnostamista voitaisiin tehostaa.

Nykymuotoisesta jäykästä, keskushallintojohtoisesta suojelukohteiden määräämisestä luovutaan. Kuntien ja alueiden riskit poikkeavat huomattavasti toisistaan ja asutuksen sijoittumiseen liittyvät kaavoitus päätökset tehdään paikallisella tasolla. Tästä syystä päätökset väestön suojaamisjärjestelyistä tulee tehdä paikallisella tasolla. Kuntien tulee pelastusviranomaisten ja muiden asiantuntijoiden arvioinnin perusteella päättää alueellaan tarvittavista väestön suojaamisesta koskevista paikallisten riskien edellyttämistä lisätoimenpiteistä. On tarpeen, että maatalouden suojaamisesta sekä yhteiskunnan muun

elintärkeän infrastruktuurin toimivuudesta huolehditaan ja niiden turvaamiseen varaudutaan tarpeellisin toimenpitein jo ennakolta. Väestön suojaamistoimia kehitettäessä tulee ottaa huomioon, että vastuu niistä kuuluu useille viranomaisille. Pelastustoimen valvonta-, hälytys- ja johtamisjärjestelmiä ylläpidetään ja niitä kehitetään hyödyntäen uuden tekniikan mukanaan tuomat mahdollisuudet. Järjestelmät varmennetaan tarvittavassa laajuudessa normaali- ja poikkeusolojen uhkakuvia vastaaviksi.

Alueilla, joilla on merkittävä väestön turvallisuutta vaarantavan suuronnettomuuden riski tai jos poikkeusolojen riskit sitä edellyttävät, on ulkona oleskelevaa väestöä voitava varoittaa ulkohälyttimien avulla myös normaalioloissa. Sähköisten viestinten käyttöä väestön varoittamisessa kehitetään siten, että koko väestöä olisi mahdollista varoittaa jonkin sähköisen viestimen avulla.”

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia 2006

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 2006 yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasta määritellään yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, niiden tavoitetilat sekä ministeriöille kuuluvat strategiset tehtävät koskien muun muassa sisäisen turvallisuuden ylläpitämistä.

Strategian mukaan pelastustoimen ylläpitämisellä ehkäistään vakavia onnettomuuksia ennalta, havaitaan ne ja varoitetaan niistä sekä torjutaan onnettomuudet ja estetään niiden laajentuminen pyrkien minimoimaan niistä aiheutuvat vahingot.

Väestönsuojelulla ylläpidetään pelastustoiminnan valmiuksia poikkeusoloissa, turvataan väestön suojaamismahdollisuuksia ja varaudutaan tarvittaviin evakointeihin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma 2007–2010

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa kirjattiin, että hallitus laatii asuntopoliittisen toimenpideohjelman. Ohjelmassa kiinnitetään erityishuomiota asuntopoliittikan ongelmakohtiin, kuten vuokra-asuntotuotannon riittävyteen ja tonttipulaan.

Hallitusohjelman mukaan: ”Pelastuslaki tarkistetaan tavoitteena erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn ja asumisturvallisuuden parantaminen. Samalla arvioidaan nykyisten väestönsuojelumääräysten tarkoituksenmukaisuus. Pääministeri Vanhasen ja pääministeri Mari Kiviniemen hallitukset uudistivat pelastuslain, joka astui voimaan vuonna 2011.

Asuntopoliittinen toimenpideohjelma 2008 – Asuntoministeri Jan Vapaavuori

Pääministeri Vanhasen II hallituksen asuntopoliittisen toimenpideohjelman kohdassa 18 kirjoitettiin:

”Mahdollistetaan kokeilu, jossa rakentaminen voi joillakin kokeiluun halukkaiden kuntien kaava-alueilla tapahtua kevennetyillä rakentamis- ja kaavamääräyksillä. Käynnistetään kasvavia kaupunkiseutuja koskeva selvityshanke, jossa arvioidaan, missä määrin kuntien laatimissa kaavoissa tai Suomen rakentamismääräyskokoelmassa on tarpeettomasti rakennuskustannuksia kohottavia määräyksiä.”

Työryhmässä oli edustettuna pääkaupunkiseudun kunnanjohtajat, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön korkeinta johtoa, puheenjohtajana oli asuntoministeri Jan Vapaavuori.

Ministeri Jan Vapaavuoren johtamalla normitalkoilla pyrittiin selvittämään, millaiset kaavamääräykset ja Suomen rakentamismääräyskokoelman määräykset olivat tarpeettomasti kohottamassa asuntorakentamisen rakennuskustannuksia. Selvityksessä otettiin huomioon myös elinkaarikustannukset. Hankkeessa tarkasteltiin sekä uudistustuotantoa että korjausrakentamista.

Tältä pohjalta ympäristöministeriö järjesti normitalkoot.

On hyvä muistuttaa, että Vanhasen hallituksen asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa ei mainittu sanallakaan, että selvitetään myös sisäministeriön hallinnonalan määräyksistä, väestönsuojien rakentamista, kuten ministeri Vapaavuoren johdolla sitten tehtiin.

Asuntoministeri Jan Vapaavuoren johtamat rakentamisen normitalkoot 2008

Sisäasianministeriön virkamiesten muistiossa kirjoitettiin: ”Vääntö sisäministeriön ja ympäristöministeriön välillä väestönsuojien rakentamisesta alkoi ympäristöministeriön normitalkoista vuonna 2008. Sisäministeriö oli saanut puoli vuotta aiemmin valmiiksi oman väestönsuojien rakentamisstrategiansa (30.11.2007) sekä tehnyt esiselvityksen pelastuslain muutostarpeista (31.3.2008). Samaan aikaan normitalkoiden kanssa sisäministeriön asettama työryhmä laati pelastuslain uudistamisen pykälät ja linjaukset (31.3.2009). Työryhmä kuuli työnsään laajaa joukkoa alan asiantuntijoita mm. kaksi kertaa ympäristöministeriön virkamiehiä.”

”Rakentamisen ammattilaisten kuuleminen toteutettiin web-lomakekyselynä ja haastatteluina. Web-lomakekyselyssä käytetyt kysymykset muotoiltiin hankkeen projektiryhmässä. Projektiryhmään kuului seitsemän ympäristöministeriön virkamiestä ja kahdeksan rakennusalan vaikuttajaa.”

”Kyselylomakkeessa jokainen aiheryhmä alkoi kysymyksellä ”Kuinka paljon tarpeettomia rakennuskustannuksia seuraavat tekijät mielestänne aiheut-

tavat?”, jotka eivät tuo lisäarvoa ympäristön laatuun tai asukkaille. Kaikkiaan kysymyslomakkeissa tarkasteltiin 55 eri tekijää, joista yksi oli väestönsuojien rakentaminen. Vastausasteikko oli 1 – 4, joista 1 oli määritelty ”ei lainkaan” ja 4 ”erittäin paljon”. Vastauksia tuli kaikkiaan 828 kappaletta. Suurin osa vastaajista toimi rakennustarkastajana, rakennuttajatehtävissä, rakennusurakointitehtävissä tai arkkitehtisuunnittelussa.”

”Kyselyn tuloksissa asuntosuunnittelua koskevassa kysymyksessä suurin yksittäinen aiheryhmä oli väestönsuojia koskevat vaatimukset (k.a. 3,09). Väestönsuoja aiheutti 68 % vastaajien mielestä paljon tai erittäin paljon tarpeettomia kustannuksia. Myös kylpyhuoneen mitoitusta koskevat vaatimukset aiheuttivat 52 % vastaajien mielestä paljon tai erittäin paljon tarpeettomia rakennuskustannuksia (k.a. 2,60).”

”Kyselyiden kohderyhmänä muodostui yksinomaan rakennusalan ammattilaisista, jonka perusteella ympäristöministeriö ja asuntoministeri Jan Vapaavuoren katsoivat, että kysely antoi heille mandaatin lopettaa koko väestönsuojien rakentamisen. Mikäli olisi haluttu järjestää puolueeton kysely väestönsuojien rakentamisesta, olisi se pitänyt suunnata myös turvallisuudesta vastaaville tahoille. Tästä voi tehdä johtopäätöksen, että kysymyksen asettaja tai asettajat halusivat tahallaan tuoda väestönsuojien rakentamisen juuri tässä yhteydessä esille.”

Lainaus: Missä mennään väestönsuojien rakentamisessa muistio 17.11.2013

Normitalkoiden tulokset: Ympäristöministeriö ilmoitti 2012, että normitalkoista merkittävin, rakennuskustannuksia alentava seikka oli kiistatta väestönsuojia koskeva uudistus.

Otteita ministeriön antamista tiedoista pelastuslain uudistuksesta 2010–2011

Alla on otteita, jotka on koottu sisäasianministeriön virkamiesten toimesta:

Pelastuslaki oli 3.6.2010 ensimmäisen kerran valtioneuvoston esittelyssä. Tähän istuntoon asuntoministeri Jan Vapaavuori toi oman rakentamisvelvoitetta (71§) koskevan versionsa. Ympäristöministeriön esittämässä lakiesityksessä lähdettiin siitä, että väestönsuojien rakentamien ja olemassa olevien suojien kunnostaminen muutettaisiin tarveharkintaiseksi. Muutosesitys oli hyvin lyhyt, yhden sivun mittainen, ilman kunnan perusteluja, eikä sitä oltu käännetty ruotsiksi. Sisäasianministeri Holmlund joutui vetämään lakiesityksen pois, koska oli vaarana, että sisäministeriön lakiesitys olisi hävinnyt äänestykseen valtioneuvostossa. Toinen asia on sitten olisiko Vapaavuoren esitystä voitu lähettää puutteellisena eduskuntaan, tasavallan presidentin esittelystä.

Ministeri Jan Vapaavuori teki kesän aikana muutokset valmiiseen pelastuslakiin, sen yleisperuste-

luihin, pykälien yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä pykäliin. Vapaavuoren versio oli käännetty myös ruotsiksi. Ministeri Vapaavuori teki perusteellisen esityksen valtioneuvostoon.

Toisella kerralla laki vedettiin pois valtioneuvoston listalta 2 päivää ennen esittelyä.

Kolmannella yrityskerralla 3.11.2010 ministeri Vapaavuori oli matkalla Islannissa ja sisäasiainministeri Holmlund oli lomalla, mutta Holmlund tuli kuitenkin lomalta valtioneuvoston esittelyyn. Elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen tuli Vapaavuorelle hätiin, otti lain pöydälle, jotta ministeri Vapaavuori olisi paikalla lainkäsitteilyn yhteydessä.

Viimeinen esitys jätettiin valtioneuvoston käsitteilyyn viimeisenä mahdollisena ajankohtana 18.11.2010. Vapaavuori ei voinut hyväksyä sitä, että esitystä ei olisi lainkaan annettu eduskunnalle. Silloin olisi jatkettu lain vanhalta pohjalta.

Valtioneuvosto antoi pelastuslain esittelyn yhteydessä lausuman, jonka mukaan valtioneuvosto seuraa tarkasti pelastuslain väestönsuojelua koskevien säännösten vaikutuksia. Valtioneuvosto ilmoitti kiinnittävänsä erityistä huomiota siihen, vaikuttavatko väestönsuojien rakentamista koskevat säännökset kohtuuttomasti asuntojen hintojen nousuun ja miten säännösten muutokset vaikuttavat väestönsuojien rakentamisen määrään ja kustannuksiin. Edelleen valtioneuvosto katsoi lausumassaan, että seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelun yhteydessä on syytä arvioida myös mahdollisuutta väestönsuojien rakentamisesta luopumiseen suhteessa muutoksiin Suomen turvallisuuspoliittisessa tilanteessa sekä väestön turvaamisen tarpeeseen.

Eduskunnan hallintovaliokunta edellytti, että seuraavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon yhteydessä arvioidaan Suomen turvallisuuspoliittisen tilanteen lisäksi väestön suojaamisen tarpeet. Itse asiassa lausuma oli aivan sama, jonka hallitus oli esittänyt 18.11.2010.

Lähde: Pelastuslain 379/2011 uudistuksen eri vaiheet osa 2.

Pelastuslaki 2011 ohjaa väestönsuojelua ja väestönsuojien rakentamista

Pelastuslaki säätelee myös väestönsuojelua ja väestönsuojien rakentamista. Laki astui voimaan 29.4.2011 / 379.

Lain tärkeimmät muutokset väestönsuojelussa:

”Heinäkuun alussa 2011 voimaan tulleella uudella pelastuslailla toteutettiin väestönsuojien rakentamisvelvoitteisiin vaikuttaneita lainsäädännöllisiä kevenyksiä.

1. *Väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden laukaiseva kerrosalan kynnys nostettiin yleisesti 600 neliömetristä 1200 neliömetriin,*

2. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusten kynnys 1 500 neliömetriin.

Lisäksi lakiin tehtiin muita väestönsuojien rakentamista koskevia kevennyksiä:

3. Rakennuksen peruskorjauksen yhteydessä tehtävästä uuden väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta luovuttiin,
4. Yleisten väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luovuttiin,
5. Tehtiin lisäksi muita kevennyksiä laki- ja asetustasoiseen väestönsuojien rakentamisen sääntelyyn.”

Seuraavat Pelastuslain pykälät ohjaavat väestönsuojien rakentamista

”11 luku

Väestönsuojat

71 §

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä

Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, pysyvästi työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske tilapäistä enintään viisi vuotta käytössä olevaa rakennusta.

Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on edellä tässä momentissa säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1500 neliometriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tontilla tai rakennuspaikalla tai yhteisessä väestönsuojassa on ennestään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetty määrä vaatimukset täyttäviä suojapaikkoja.

Samalla tontilla tai rakennuspaikalla jo olevia rakennuksia, joita varten on väestönsuoja, ei oteta huomioon uudisrakennuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta määrättäessä eikä myöskään rakennuksia, joiden osittaisesta loppukatselmuksesta on kulunut yli viisi vuotta ennen rakennuslupahakemuksen vireille tuloa.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi alueen pelastusviranomaisesta kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisen väestönsuojan, jos se rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta.

72 §

Väestönsuojan kunnostamisvelvollisuus muutos-

ja korjaustyön yhteydessä

Jos rakennuksessa, jossa on väestönsuoja, tehdään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 125 §:n mukainen rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva korjaus- tai muutostyö tai käyttötarkoituksen muutos, myös väestönsuoja on kunnostettava siten, että se täyttää soveltuvin osin 74 §:ssä ja sen nojalla säädettyt väestönsuojan teknisiä yksityiskohtia koskevat vaatimukset.

73 §

Poikkeus väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta

Tämän lain väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta koskevat säännökset eivät koske maatilatalouden tuotantorakennuksia taikka olemassa olevassa rakennuksessa tehtävää rakennuksen rakentamiseen verrattavaa rakennuslupaa edellyttävää korjaus- tai muutostyötä, joka samalla lisää rakennuksen kerrosalaa kellarissa tai ullakolla.

74 §

Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset

Väestönsuojan tulee antaa siinä oleskeleville suoja asevaikutuksilta ja rakennussortumilta sekä ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta. Väestönsuojan lämpötilan, ilmanlaadun ja hygieenisen varustetason tulee olla tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä suojan koosta, rakenteesta ja sijainnista. Väestönsuojan teknisistä yksityiskohdista annetaan tarkempia säännöksiä sisäasiainministeriön asetuksella.

Väestönsuojan rakentamisessa ja varustamisessa käytettäville laitteille ja tuotteille asetettavista vaatimuksista, laitteisiin tehtävistä merkinnöistä sekä laitteiden mukana toimitettavista tiedoista ja ohjeista säädetään pelastustoimen laitteista annetussa laissa (10/2007).

75 §

Helipotusten myöntäminen

Aluehallintovirasto voi asianomaista pelastuslaitosta ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisesta kuultuaan yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen kokonaan tai määräajaksi laissa säädetystä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta, jos väestönsuojan rakentamisesta aiheutuu tavanomaista huomattavasti korkeampia rakentamiskustannuksia suhteessa asianomaisen rakennuksen rakentamiskustannuksiin tai väestönsuojan rakentaminen ilman suuria teknisiä vaikeuksia ei käy päinsä.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi asianomaista pelastuslaitosta kuultuaan myöntää poikkeuksen väestönsuojalle sisäasiainministeriön asetuksella säädettyistä teknisistä vaatimuksista tai valtioneuvoston asetuksella väestönsuojalle säädetystä koko- ja sijaintivaatimuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia.

Sisäasiainministeriö voi kunnan hakemuksesta myöntää vapautuksen väestönsuojien rakentami-

sesta tietyllä alueella, jos siellä arvioidaan olevan ennestään riittävä määrä suojapaikkoja tai väestön suojaaminen on turvattu muulla tavoin.

76 §

Väestönsuojan käyttö normaalioloissa ja käyttöön-ottovalmius

Väestönsuoja sekä väestönsuojeluvälineet ja -laitteet on pidettävä sellaisessa kunnossa, että väestönsuoja voidaan ottaa käyttöön 72 tunnissa.

77 §

Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Pelastuslaitoksen tulee järjestää pelastustoiminnan johtamistilat ja muut edellytykset siten, että johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Pelastuslain 2011 uudistuksen taloudelliset vaikutukset

Pelastuslain uudistamisen myötä rakennuksen peruskorjauksen yhteydessä tehtävästä uuden väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta luovuttiin ja sen tilalle asetettiin väestönsuojan kunnostamisvelvollisuus muutos- ja korjaustyön yhteydessä. Myös yleisten väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luovuttiin. Asetustasoisella säätelyllä kevennettiin väestönsuojien rakentamisen rakenteellisia ja teknisiä vaatimuksia.

Muutokset laissa pienentävät arvion mukaan väestönsuojien rakentamisen kokonaiskustannuksia noin 21 miljoonaa euroa vuodessa. Kokonaiskustannus koostuu tilan normaaleista rakentamiskustannuksista sekä tilan väestön-suojaominaisuudesta johtuvista lisäkustannuksista. Asetustasoista sääntelyä uudistamalla suojien rakentamiskustannusten arvioidaan alenevan lisäksi noin 8 miljoonalla eurolla vuodessa.

Vuosittain väestönsuojien rakentamiseen käytetään nykyisin arviolta noin 60 miljoonaa euroa vuodessa, josta noin puolet on tilan väestönsuojaominaisuudesta johtuvia lisäkustannuksia eli normaalit rakentamiskustannukset ylittäviä kustannuksia. Ennen pelastuslain vuonna 2011 toteutettua uudistamista väestönsuojien rakentamiseen käytettiin viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana 75–90 miljoonaa euroa vuodessa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010: Sotilaallinen uhkakuva

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2010 mukaisesti "Väestönsuojelujärjestelyt mitoitetaan vastaamaan uhkamalleja ja sotilaallisen puolustuksen valmiuksia."

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2010 näkemys oli, että sotilaallisen voiman käyttö on yksi todennäköinen mukainen uhkamalli, johon yhteiskunnassamme tulee varautua. Tämä tarkoitti sitä, että aseellinen vaikuttaminen Suomeen nähdään mahdollisena uhkana.

Väestönsuojelu ja maanpuolustus käyttävät yhtä ja samaa uhkamallia.

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2012 ja väestönsuojelu

Maailman poliittinen muutos Suomen lähialueilla on ollut vuoden 2012 jälkeen voimakas. Tärkeimmät selonteon kirjaukset Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta asemasta vanhenivat nopeasti vuosien 2012–2016 aikana.

"Turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistamisen osalta vuoden 2012 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa todettiin, että samalla kun Suomi varautuu maan puolustamiseen, on kyettävä suojamaan väestöä ja turvaamaan yhteiskunnan toimintakyky. Väestönsuojarakentamisen yleisestä tarpeellisuudesta laaditaan hallitusohjelman mukainen erillinen selvitys."

Pääministeri Jyrki Kataisen ja pääministeri Alexander Stubbin hallitusohjelmat 2011–2015 –

Väestönsuojien rakentamisen lopettamista pohditaan

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa, ”Avoim, oikeudenmukainen ja rohkea Suomi” 22.6.2011 kirjoitettiin väestönsuojista sivulla 72:

”Kehitetään kohtuuhintaisen asuntorakentamisen toteutusmahdollisuuksia. Edistetään yhdessä kuntien kanssa tonttitarjontaa kaavoitusta lisäämällä ja nopeuttamalla sekä edistetään kilpailun toimivuutta rakentamisessa. Rakentamisen laatua heikentämättä kehitetään soveltuvilta osin kaavoitus- ja rakentamismääräyksiä, joiden vaikutus on heikko ja jotka nostavat rakentamiskustannuksia. Selvitetään mahdollisuudet luopua yleisestä väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta.”

Kuten Kataisen hallituksen hallitusohjelma osoittaa, että väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luopuminen laitettiin **hallitusohjelman energiansäästö** kohtaan ja vain yhteen lauseeseen:

”Selvitetään mahdollisuudet luopua yleisestä väestönsuojien rakentamis-velvoitteesta.”

Tämän lauseen pohjalta alkoivat pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen toimet:

Sisäasiainministeriö asetti 30.10.2012 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa tarkoitettu selvitys mahdollisuudesta luopua yleisestä väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta.

Toimeksiannon mukaisesti työryhmän tehtävänä oli:

1. *Selvittää väestönsuojien rakentamisen nykytila, kustannukset ja lainsäädäntö,*
2. *Arvioida väestön suojaamisessa huomioon otettavat uhkakuvat ja periaatteet ottaen huomioon hallitusohjelman turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat linjaukset sekä valmisteilla ollut turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko sekä niiden vaikutukset väestönsuojien rakentamistarpeeseen ja väestön muuhun suojaamiseen,*
3. *Arvioida mahdollisuudet luopua väestönsuojien rakentamisesta ottaen huomioon kohdissa 1 ja 2 tarkoitettujen selvitysten johtopäätökset.*

Väestönsuojien rakentamista koskevia strategisia linjauksia selvittäneen työryhmän

muistio valmistui 31.3.2013, Työryhmämuistio SM059:00/2012 31.3.2013

Työryhmän muistion tekstiä sivu 5: ”Väestön suojaamista koskevasta lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista”

Väestönsuojelua koskeva kansallinen sääntely siirrettiin väestönsuojelulaista (438/1958) 1.9.1999 voimaan tulleeseen pelastustoimilakiin (561/1999) ja edelleen 1.1.2004 voimaan tulleeseen pelastuslakiin (468/2003) ja edelleen 1.7.2011 voimaan tulleeseen pelastuslakiin (379/2011).

Pelastuslain soveltamisalasäännöksen mukaisesti pelastustoimen viranomaiset huolehtivat Suomen ratifioimassa Geneven yleissopimuksessa (SopS 8/1955) ja sen lisäpöytäkirjoissa (SopS 82/1980) asetetuista toimialaansa kuuluvista väestönsuojelu-tehtävistä.

Kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta annetun Geneven sopimuksen I lisäpöytäkirjan VI luvun (väestönsuojelu) 61 artiklan mukaan väestönsuojelulla tarkoitetaan humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön suojeleminen vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle.”

Työryhmän muistiossa sivuilla 19–22: ”Väestön suojaamisessa huomioon otettavat uhkakuvat ja periaatteet sekä niiden vaikutukset väestönsuojien rakentamistarpeeseen ja väestön muuhun suojaamiseen”

”Väestön suojaamisessa huomioon otettavat uhkakuvat ja periaatteet voidaan määrittellä lähinnä Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa sekä yhteiskunnan turvallisuusstrategisia linjauksia koskevien selvitysten, selontekojen ja arvioiden perusteella. Seuraavassa on esitetty keskeisimpiä arviointiin liittyviä asiakirjoja ja niissä esitettyjä väestönsuojamistarpeen määrittelyyn liittyviä tai vaikuttajia tekijöitä:

1. **Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2004** edellytti, että sisäasiainministeriö laatii väestön suojaamisen periaatteita käsittelevän strategian. Strategiassa tuli ottaa huomioon uusimmat arviot joukkotuhoukseiden muodostamasta uhasta sekä sotilaallisesta että terrorikäytöstä.

2. **Sisäasiainministeriön pelastusosaston työ-**

ryhmä laati ehdotuksen väestön suojaamisen strategiaksi. Ehdotus valmistui 16.12.2005, jonka jälkeen ehdotus oli laajalla lausuntokierroksella. Lausuntojen ja jatkovalmistelutyön tuloksena on laadittu strategia väestön suojaamisen periaatteiksi. Väestön suojaamisen strategian mukaan uhkakuvissa voi pitkällä aikavälillä tapahtua muutoksia, joita on vaikea ennakoida. Väestön suojaamisen yleisenä tavoitteena on, että väestö kyetään suojaamaan normaaliolojen onnettomuus- ja muissa vaaratilanteissa siten, että ihmishenkiä ei menetetä puutteellisten suojaamismahdollisuuksien vuoksi.

Poikkeusolojen osalta tavoitteena on suojata väestöä niin hyvin kuin on mahdollista realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin. Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojoihin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai evakuoitien avulla. Selvitystyön tuloksena on katsottu, että väestönsuojien rakentamista tulisi edelleen jatkaa koko maassa. Strategian mukaan väestönsuojien rakentamista koskevat säädökset uudistetaan ja rakentamisveloitteen perusteena olevia pinta-alamääriä nostetaan pelastuslain uudistamishankkeenosahankkeena. Väestön suojaamisen strategiassa tarkoitetut väestönsuojien rakentamista koskevat uudistukset eli sääntelyn keventäminen toteutettiin 1.7.2011 voimaan tulleella pelastuslailla (379/2011).

3. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2009 mukaan suomalaisen yhteiskunnan ydintoiminnot ja väestö keskittyvät kaupunkeihin asettaen puolustukselle sekä väestön suojaamiselle ja siviiliyhteiskunnan toimivuuden turvaamiselle uusia vaatimuksia.

Selonteon mukaan puolustuksen lähtökohtana on, että Suomeen kohdistuvan sotilaallisen voimankäytön tai sillä uhkaamisen mahdollisuutta ei voida sulkea pois. Selonteossa kokonaisuun puolustuksella

tarkoitetaan kaikkia niitä sotilaallisia ja siviilialojen toimia, joilla turvataan Suomen valtiollinen itsenäisyys sekä kansalaisten elinmahdollisuudet ja turvallisuus ulkoista, valtioiden aiheuttamaa tai muuta uhkaa vastaan.

4. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2010 mukaan sisäisen turvallisuuden ylläpitämisellä ehkäistään ennalta ja torjutaan Suomeen ja sen väestöön kohdistuvia rikoksia, onnettomuuksia ja ympäristövahinkoja tai muita vastaavia häiriöitä ja uhkia, sekä hallitaan niiden seuraukset. Strategian mukaan väestönsuojelussa huolehditaan Geneven yleissopimuksen lisäpöytäkirjoissa mainituista väestönsuojelutehtävistä.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan väestönsuojelujärjestelyt mitoitetaan vastaamaan uhkamalleja ja sotilaallisen puolustuksen valmiuksia. Strategian mukaan väestönsuojien rakentamista jatketaan ensisijaisesti sotilaallisiin uhkiin varautumiseksi.

5. Vuoden 2011 hallitusohjelman turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevan osion mukaan lähtökohtana on, että koko maata puolustetaan. Hallitusohjelman sisäistä turvallisuutta käsittelevän osion mukaan sisäisen turvallisuuden tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisimman maa.

Energiatehokasta rakentamista käsittelevässä hallitusohjelman osiossa todetaan, että mahdollisuudet luopua yleisestä väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta selvitetään.

6. Sisäisen turvallisuuden ohjelman 2012 10 tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisimman maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena. Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko perustuu laajan turvallisuuden käsitteeseen.

Alueellista ja paikallista turvallisuustyötä kehitetään laaja-alaisesti kattamaan myös näkökulmat, jotka liittyvät hyvän ja turvallisesti rakennetun ympäristön suunnitteluun, toteutukseen ja hoitoon.

7. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2012 mukaan konfliktien luonteen muuttuminen tarkoittaa, että siviiliväestön turvaaminen on entistä haasteellisempaa. Selonteossa todetaan asevoimien kehityksen osalta, että kylmän sodan päättymisen yli kaksi vuosikymmentä sitten laski puolustusmenojen taso yleisesti, mutta 2000-luvulle tultaessa taso kääntyi jälleen kasvuun. Selonteon mukaan talouskriisi aiheuttaa kuitenkin puolustusmenojen supistuksia tai kasvun hidastumista erityisesti Länsi-Euroopassa. Selonteossa todetaan, että Suomen naapurivaltioilla Venäjällä, Ruotsilla, Norjalla ja Virolle puolustusbudjetit ovat sen sijaan kasvussa. Selonteon turvallisuuspoliittisia linjauksia käsittelevässä osiossa (lähtökohdat ja avainlinjaukset) todetaan, että Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeimmät tehtävät ovat itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen, väestön turvallisuuden

ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen. Suomeen kohdistettavan sotilaallisen voimankäytön ja erityisesti Suomeen aluevaltaustarkoituksessa tarkoitettua hyökkäyksen todennäköisyys on vähäinen, mutta sitä ei selonteon mukaan voida kokonaan sulkea pois. Selonteossa todetaan, että Suomeen ulottuva turvallisuuspoliittinen uhka voi syntyä osana laajempaa alueellista tai yleiseurooppalaista kriisiä.

Turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistamisen osalta selonteossa todetaan, että samalla kun Suomi varautuu maan puolustamiseen, on kyettävä suojamaan väestöä ja turvaamaan yhteiskunnan toimintakyky.

Väestönsuojarakentamisen yleisestä tarpeellisuudesta laaditaan hallitusohjelman mukainen erillinen selvitys. Selonteon puolustuspoliittisia linjauksia käsittelevässä osiossa todetaan, että **ulkopoliittiset toimijat arvioivat Suomen puolustuskykyä ja sen kehitystä jatkuvasti. Arviot ennaltaehkäisystä muodostuvat useasta eri tekijästä. Poliittisella ja yhteiskunnallisella tasolla arvioidaan muun muassa poliittista ja taloudellista vakautta sekä päätöksentekokykyä, puolustukseen käytettäviä resursseja, maanpuolustustahtoa sekä kansainvälisen yhteistyön laajuutta ja syvyyttä.**

Työryhmän mielestä väestönsuojien rakentaminen on jatkettava lain mukaisesti. Sivut 24–25 ja 29.

Vaihtoehdon arviointia sivut 24–25:

Väestönsuojien rakentamisen jatkamista nykyisen sääntelyn pohjalta voidaan katsoa perustelluksi, koska turvallisuuspoliittisissa linjauksissa ei ole turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa (2012) todetun mukaisesti nähtävissä sellaisia muutoksia aikaisempaan, joilla voisi olla vaikutusta arviointia väestönsuojien rakentamisen tarpeita.

Selonteon mukaan Suomeen kohdistettavan sotilaallisen voimankäytön ja erityisesti Suomeen aluevaltaustarkoituksessa tarkoitettua hyökkäyksen todennäköisyys on vähäinen, mutta sitä ei voida kokonaan sulkea pois. Myös valtioneuvoston periaatepäätös vuodelta 2010 yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta puoltaa väestönsuojien rakentamisen jatkamista. Periaatepäätöksen mukaan väestönsuojelujärjestelyt mitoitetaan vastaamaan uhkamalleja ja sotilaallisen puolustuksen valmiuksia. Suomi on lisäksi Geneven yleissopimusten mukaisesti sitoutunut huolehtimaan väestönsuojelutehtävistä.

Väestönsuojien rakentamisen jatkamista vuoden 2011 lainsäädännön pohjalta voidaan pitää perusteltuna myös siksi, että vajaa kaksi vuotta sitten voimaan tullut pelastuslain uudistaminen kevensi jo merkittävästi väestönsuojien rakentamisvelvoitteita.

Muistion loppu selvitys sivu 29: ”4.5 Lopuksi

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti selvittänyt väestönsuojien rakentamisen nykytilaa, kus-

tannuksia ja lainsäädäntöä. Työskentelyn aikana on arvioitu väestönsuojien rakentamisessa huomioon otettavia uhkakuvia ja periaatteita ottaen huomioon hallitusohjelman turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat linjaukset sekä turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko sekä niiden vaikutukset väestönsuojien rakentamistarpeeseen ja väestönsuojien muuhun suojaamiseen. Työryhmä on näiden selvitysten pohjalta arvioinut vaihtoehtoina väestönsuojien rakentamisvelvoitteen jatkamista ennallaan, velvoitteen keventämistä ja rakentamisvelvoitteen lopettamista.”

Turvallisuuskomitean lausunto 2013: Suomessa on oltava toimiva väestönsuojajärjestelmä

Sisäasiainministeriö pyysi työryhmämuistiota turvallisuuskomitealta lausunnon 10.6.2013 mennessä. Työryhmämuistio ja turvallisuuskomitean lausunto käsiteltiin sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmässä 2013:

”Turvallisuuskomitean yksimielisen käsityksen mukaan sisäasiainministeriön työryhmän laatima muistio sisältää tämän kaltaiselta selvitykseltä vaadittavat perustiedot nykytilasta, valtion johdon uhkakuvia koskevista linjauksista ja erilaisista muutosvaihtoehtoista. **Väestönsuojien rakentamisvelvoitteen tulee perustua kulloinkin tehtyihin uhka-arvioihin. Nykyiseen uhkakäsitykseen kuuluu sotilaalliseen hyökkäykseen liittyvä tarve väestönsuojien suojaamiseen.** Väestönsuojelu koostuu useista erilaisista järjestelyistä. Kuitenkin on todettava, ettei mikään tai mitkään niistä voi korvata väestönsuojia. Kysymys on siten kokonaisuudesta, jossa väestönsuojien suojaamisessa hyödynnetään kaikki toimenpiteet kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla. **Turvallisuuskomitean käsityksen mukaan maassa tulee siten jatkossakin olla toimiva väestönsuojajärjestelmä.**

Koska kyseessä on taloudellisesti arvioiden varsin vähäinen panostus yhteiskunnan turvallisuusstrategian yhden elintärkeän toiminnan, sisäisen turvallisuuden, varmistamiseen kaikissa tilanteissa, Turvallisuuskomitean käsityksen mukaan tarkoituksenmukaisinta olisi nyt säilyttää väestönsuojien rakentamisvelvollisuus nykyisen vuonna 2011 säädetyn lain mukaisena. Uhkakuvien ajanmukaisuutta arvioidaan jatkuvasti ja luonnollisesti niissä tapahtuvat muutokset otetaan huomioon varautumisjärjestelyissämme.

Turvallisuuskomitea korostaa lopuksi, että yhteiskunnan turvallisuus on kokonaisuus, jossa sen kaikkien osa-alueiden tulee olla toimintakuntoiset.

Pääministeri Juha Sipilän hallitus 2015- jatkaa väestönsuojien rakentamisen keventämishankkeita

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus teki vuonna 2013 selkeät linjaukset, että väestönsuojien rakentamista jatketaan ja keventämispuheen lopetetaan, niin pääministeri Juha Sipilän hallitus kirjoitti hallitusohjelmaan 2015 seuraavan kirjauksen liitteeseen 4.

Liite 4 Asuntopolitiikan toimet sivu 12: ”Edellä päätettyjen lisäksi käynnistetään kärkihankkeena valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot muiden kustannusten ja byrokratian keventämiseksi, esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen rakentamisen osalta.”

Pääministeri Juha Sipilän hallitus jatkaa vielä vuonna 2016 asuntoministeri Jan Vapaavuoren vuonna 2008 aloittamaa ja kerran tyrmättyä normitalkoita väestönsuojien rakentamisesta aiheutuneiden kustannusten ja byrokratian keventämiseksi.

Pääministeri Sipilän hallitus jatkoi hallitusohjelman kirjauksen toteuttamista 9.2.2016

”Sisäministeriön mediatiedote 9.2.2016

Väestönsuojien rakentamista koskevia säännöksiä kevennetään

Sisäministeriö on asettanut hankkeen, jonka tavoitteena on tarkistaa väestönsuojien rakentamista koskevia säännöksiä. Hanke on osa asuntorakentamisen kustannuksien keventämistä, ja sillä toteutetaan hallituksen norminpurun kärkihanketta.

Hanke liittyy Sipilän hallitusohjelman asuntopoliittisiin toimiin, joilla pyritään lisäämään asuntotonttituotantoa ja alentamaan rakentamisen kustannuksia. Tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti purkaa rakentamisen normeja esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen osalta, jotta rakentamisen kustannukset ja byrokratia kevenisivät.

Hankkeessa valmistellaan rakentamisen kustannusten alentamiseksi tarpeelliset väestönsuojien rakentamista koskevat säädösmuutokset. Säädösmuutokset koskisivat vain uusia rakennushankkeita ja niiden valmistelussa otetaan huomioon väestön suojaamisen edellyttämät välttämättömät tarpeet.

- Normien purkaminen on yksi hallituksen läpileikkaavista tavoitteista. Suomen on kuljettava ketterämpään suuntaan. Väestönsuojien rakentamisvelvoitteen keventäminen vähentää rakentamisen kustannuksia. Uudistuksessa pidetään kuitenkin huoli myös väestön suojaamisen tarpeista, sisämi-

nisteri Petteri Orpo kertoo.

Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2016, ja muutetut säännökset voisivat tulla voimaan vuoden 2017 aikana.”

Sisäasianministeriö tiedote väestönsuojien normitalkoista vuonna 2016

”Väestönsuojien rakentamista koskevien säännösten keventäminen

Sisäministeriö on asettanut hankkeen, jonka tavoitteena on tarkistaa väestönsuojien rakentamista koskevia säännöksiä. Hanke on osa asuntorakentamisen kustannuksien keventämistä, ja sillä toteutetaan hallituksen norminpurun kärkihanketta.

Hankkeessa valmistellaan rakentamisen kustannusten alentamiseksi tarpeelliset väestönsuojien rakentamista koskevat säädösmuutokset. Säädösmuutokset koskisivat vain uusia rakennushankkeita ja niiden valmistelussa otetaan huomioon väestön suojaamisen edellyttämät välttämättömät tarpeet.

Hanke liittyy Sipilän hallitusohjelman asuntopoliittisiin toimiin, joilla pyritään lisäämään asuntotonttituotantoa ja alentamaan rakentamisen kustannuksia. Tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti purkaa rakentamisen normeja esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen osalta, jotta rakentamisen kustannukset ja byrokratia kevenisivät.

Valmisteluvaihe

Hankkeen toimikausi on 10.2.2016 – 31.12.2016. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2016, ja muutetut säännökset voisivat tulla voimaan vuoden 2017 aikana.

Hallituksen toimet väestönsuojien rakentamisen keventämiseksi kuuluu normien purkuhankkeeseen, jota vetää ministeri Anne Berner.”

Sisäasiainministeriö tiedote: Norminpurku sisäministeriössä

”Norminpurku on yksi Sipilän hallituksen kärkihankkeista. Myös sisäministeriö purkaa normeja ja keventää kansalaisten ja yritysten hallinnollista taakkaa omalla hallinnonalallaan. Erityisesti helpotetaan erilaisten lupien hakemista ja sähköistä asiointia.

Ajankohtaisia hankkeita

Nuohousta koskevan sääntelyn uudistaminen

Väestönsuojien rakentamista koskevien säännösten keventäminen

Ampuma-aseiden lupaprosessin uudistaminen

Henkilökorttilain uudistaminen

Yksityisen turvallisuusalan lupaprosessien tehostaminen

Valtioneuvoston asetus paloilmotimista ja auto-maattisista sammutuslaitteistoista ja Sisäministeriön asetus eräiden pelastustoimen laitteiden kunnossapidosta

Lisäksi käynnissä on palotarkastusten kehittämishanke, jossa selvitetään pelastuslain valvontatehtäviä koskevien säännösten toimivuutta erityisesti palotarkastusten prosessien sekä hyvän hallinnon näkökulmasta. Myös pelastustoimen laitteista annetun lain muutostarpeita on tarkoitus arvioida vuoden 2016 aikana muun muassa säädösten sujuvoittamisen näkökulmasta.

Sisäministeriö osallistuu myös valtiovarainministeriön johdolla tehtävään kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsintatyöhön. Sisäministeriössä työ kohdistuu lähinnä pelastustoimen tehtäviin ja velvoitteisiin.

Ministeriön lainsäädäntösuunnitelmassa vuosille 2016–2020 on tarkempia tietoja käynnissä olevista ja lähiaikoina käynnistyvistä kansallisista ja EU-säädöshankkeista.”

Neuvotteleva virkamies Ilpo Helismaa kommentoi 9.2.2016 asiaa pelastusalan lehdessä

”Norminpurku voi heikentää väestön suojaamista

Väestönsuojien ominaisuuksiin ja sitä kautta niiden kustannuksiin voidaan vaikuttaa monella tavalla.

Väestönsuojien ominaisuuksiin ja sitä kautta niiden kustannuksiin voidaan vaikuttaa monella tavalla.

Hallitus aikoo vähentää rakentamisen kustannuksia keventämällä väestönsuojien rakentamisveloitetta. Tätä varten sisäministeriö on pannut vireille hankkeen, jonka tavoitteena on tarkistaa väestönsuojien rakentamista koskevia säännöksiä.

Sisäministeriön pelastusosaston neuvotteleva virkamies Ilpo Helismaa sanoo, ettei ota kantaa yksityiskohtiin, ennen kuin hallituksen esitys lähtee lausuntakierrokselle.

”Pointti on kuitenkin se, että rakennuksen kustannuksia pitää pystyä alentamaan, mutta toisaalta pitää pystyä suojaamaan väestö. Se, miten nämä kaksi sovitetaan yhteen, on auki. Erilaisia konstejahan on olemassa”, Helismaa sanoo.

Sisäministeriö tiedotti tiistaina, että hanke liittyy hallituksen norminpurkutalkoisiin. Pyrkimys on lisätä asuntotonttituotantoa ja alentaa rakentamisen kustannuksia.

”Normien purkaminen on yksi hallituksen läpileikkaavista tavoitteista. Suomen on kuljettava ketterämpään suuntaan. Väestönsuojien rakentamisveloitteen keventäminen vähentää rakentamisen kustannuksia. Uudistuksessa pidetään kuitenkin huoli myös väestön suojaamisen tarpeista”, sisäministeri Petteri Orpo kertoo tiedotteessa.

”Totta kai sillä on vaikutusta”

Helismaan mukaan toistaiseksi ei tiedetä, aiotanko tulevaisuudessa rakentaa vähemmän väestönsuojia vai tehdäänkö suojien teknisistä ominaisuuksista sellaisia, että ne ovat nykyistä halvempia rakentaa.

Helismaan mukaan teknisiin ominaisuuksiin ja sitä kautta väestönsuojien kustannuksiin voidaan vaikuttaa monella tavalla.

”Seinän paksuudet, suojan koko, ilmanvaihtolaitteistot, ovet ja muut rakenteet, betonin raudoittamiseen liittyvät asiat, poistumiskäytävän ominaisuudet, koot, pituudet. Periaatteessa lähtökohtaisesti kaikki on mahdollista, mitä laissa ja teknisissä esityksissä sanotaan.”

Helismaa sanoo, että uudet säännökset vaikuttavat väestön suojaamisen tasoon.

”Jos suoja on vähemmän, tai tekniset ominaisuudet ovat vähäisempiä kuin tällä hetkellä, niin totta kai sillä on vaikutusta väestön suojaamiseen.”

Helismaa muistuttaa turvallisuuspoliittisesta selonteosta, jossa sanotaan, että Suomen uhkakuvat ovat samanlaiset väestön suojaamisessa ja maanpuolustuksessa.

”Jos uhkakuvat ovat sellaisia, että on perusteltua varautua puolustamaan maata aseellisesti, samoin perustein on perusteltua varautua suojaamaan siviiliväestö.”

Hallituksen esitys aiheesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2016. Muutetut säännökset voisivat tulla voimaan vuoden 2017 aikana.

Teksti: Kaisu Puranen”

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen toimet väestönsuojien rakentamisen norminpurkutalkoissa ovat selkeässä ristiriidassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteko 2016 kanssa.

Miksi väestönsuojelutilat – Alan toimijoiden käsityksiä

Suojelujohtaja, toimistoinsinööri Pekka Rajajärvi teki 10.12.2012 muistion ”Väestönsuojien rakentamisen loppumisen vaikutukset”

Suojelujohtaja, toimistoinsinööri Pekka Rajajärvi teki 10.12.2012 muistion vaikutuksista, jos uusien väestönsuojien rakentamisesta luovutaan:

”Vanhoista suojista ja niiden kunnossapidosta tullaan pikku hiljaa luopumaan, koska on vaikea motivoida kiinteistöjä pitämään kunnossa väestönsuojia, jos uusien suojien rakentamisesta luovutaan. Väestönsuojien rakentaminen on pitkántähtäimen toimintaa, joten tämän hetkiset uhat ja kriisit eivät saa vaikuttaa oleellisesti suojan rakenteelliseen turvallisuuteen. Kalliosuojan käyttöikä on useita satoja vuosia ja teräsbetonisuojien käyttöikä on vähintään 100 vuotta.

Toiminnallisten suojien (johtokeskukset, eduskunnan, valtioneuvoston) huoltovarmuus vaarantuu: Teollisuuden näkökulmasta uusien suojien rakentamisen loppuminen tulee asettamaan myös olemassa olevien suojien ylläpidon uhanalaiseksi, koska alan teollisuudelta ei voida edellyttää laitteiden ja järjestelmien tuotantovalmiuden ylläpitoa pelkän huoltovarmuuden takia.

Alan tutkimuslaitoksen toiminta loppuu: VTT on tehnyt tutkimustoimintaa ja tuotekehittelyä koko väestönsuojien rakentamisen ajan ja ylläpitää omaa erillistä osastoa tätä toimintaa varten. Puolustusvoimien teknillinen tutkimuslaitos tekee väestönsuojien suodattimien hiilen tutkimukset taisteluaikoina ja ylläpitää painekoeasemaa, jossa väestönsuojien venttiileitä voidaan testata räjähteillä.

Vientitoiminnan hiipuminen: Suomalaisen järjestelmän alasajo merkitsisi vakavaa takaiskua tämän erityisalan vientiponnisteluille, sillä sen vientiyrityksillä on oltava toimivat kotimarkkinat sekä alaan erikoistuneiden suomalaisten tutkimuslaitosten tuki takanaan. Tiedossa ei ole yhtään väestönsuojalaitteiden vientiyritystä, jonka kotipaikka olisi sellaisessa maassa, jossa väestönsuojia ei rakenneta. Tästä esimerkkinä käy Ruotsi, jossa uusien suojien rakentamisen loppuminen on täydellisesti tappanut alan vireän vientiteollisuuden.

Väestönsuojien merkitys väestön suojaamisessa

”Pelastustoimi vastaa sotilaallisen voiman käytön tilanteessa ihmisten suojaamisesta ja pelastamisesta. Suojaamisen keinoja ovat oikea-aikainen suojautuminen väestönsuojiiin tai ihmisten evakuointi etupai-

notteisesti riskialueilta. Helsingissä ja joissain muissakin kaupungeissa täysimittainen evakuointi ei ole nykypäivänä mahdollista.

Yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiä tai muita tärkeitä toimintoja ei pystytä kokonaisuudessaan siirtämään turvallisemmalle alueelle, joten ihmisiä tulee olemaan riskialueilla tällaisessa tilanteessa. Mikäli riskialueella olevilla ihmisillä ei ole väestönsuojaa johon suojautua, ei tosiasiallisesta ihmisten suojaamisen kyvystä voida puhua. Väestönsuojien puuttuminen tai niiden toimintakunnon häviäminen poistaisi tässä uhkamallissa pelastusviranomaisilta lakisääteisen ihmisten suojaamisen mahdollisuuden ja johtaisi pelastusmuodostelmien laajentamiseen ja huomattavaan lisäkuormittumiseen sekä merkittävästi suurempiin tappioihin.”

Lainaus: Missä mennään väestönsuojien rakentamisessa muistio 17.11.2013

Väestönsuojelun suojauskyvyn heikentäminen

”Väestönsuojien rakentamisveloitteen laukaisevia kerrosaloja nostamalla, voitiin pienentää väestönsuojien rakentamiseen käytettäviä kustannuksia. Samalla kuitenkin rakennettavien väestönsuojien määrä vähenee ja kattavuus heikkenee huomattavasti.

Edellä esitettyjen uhka-arvioiden ja väestön suojaamisen lähtökohtien mukaan ei olisi ollut perusteita tehdä ratkaisuja, joilla väestönsuojien rakentamista vähennettiin. Tällä heikennetään väestön ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen suojausedellytyksiä.

Varsinkin asuinrakennusten yhteydessä olevat suojautumismahdollisuudet ovat tärkeitä. Sen sijaan teollisuus-, varasto- ja kokoontumistilojen osalta velvoitteiden keventäminen on paremmin perusteltua. Aiemmin lääninhallitukset ja nykyisin Etelä-Suomen Aluehallintovirasto ovat myöntäneet vapautuksia väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta teollisuus-, varasto- ja kokoontumisrakennuksiin, koska väestönsuojan rakentamisen kustannukset ovat olleet kohtuuttoman suuret muihin rakentamiskustannuksiin nähden.”

Lainaus: Missä mennään väestönsuojien rakentamisessa muistio 17.11.2013

Väestönsuojien huoltovarmuus

”Teollisuuden näkökulmasta suojien rakentamisesta loppuminen asettaa myös olemassa olevien suojien ylläpidon uhanalaiseksi, koska alan teollisuudelta ei

voida edellyttää laitteiden ja järjestelmien tuotantovalmiuden ylläpitoa pelkän huoltovarmuuden takia. Tämä koskee myös siviilipuolen tärkeitä johtamistiloja, ydinvoimalaitosten väestönsuojia sekä puolustusvoimien johtamistiloja. Yhteiskunnan tulisi jollakin tasolla varmistaa edellä mainittujen suojien huoltovarmuus. Parhaillaan kunnostetaan eduskunnan väestönsuojaa huomattavalla summalla. Lähiaikoina on valmistunut eri ministeriöiden yhteinen johtamistila.”

Lainaus: Missä mennään väestönsuojien rakentamisessa muistio 17.11.2013

Alan työllistävä vaikutus

”Laite- ja suojaelementtivalmistuksen työllisyysvaikutus on vähintään 450 henkilötyövuotta. Työmaiden suora työllisyysvaikutus on väestönsuojien rakentamisen runkovaiheessa 150 henkilötyövuotta ja viimeistelyvaiheessa 30 henkilötyövuotta. Ottaen lisäksi huomioon alan suunnittelijat ja koko logistiikkaketjun, väestönsuojien rakentaminen merkitsee erikoistuneelle teollisuudelle ja rakennustoiminnalle yhteensä noin 750 henkilötyövuotta. Mikäli väestönsuojien rakentaminen lakkaisi, nämä työpaikat menetetään. Pelastuslain valmistelun aikana neljästä ilmanvaihtolaitteistoa valmistavasta yrityksestä kaksi lopetti laitevalmistuksen.”

Lainaus: Missä mennään väestönsuojien rakentamisessa muistio 17.11.2013

Työryhmämuistion 31.3.2013 linjaukset huoltovarmuuteen

”Työryhmälle on esitetty arvioita väestönsuojien rakentamisesta luopumisen vaikutuksista suomalaisen yritystoimintaan. Väestönsuojien rakentaminen ja ylläpito työllistävät suomalaisia yrityksiä väestönsuojatekniikan ja betoniteollisuuden piirissä. Väestönsuojien rakentamisen ja ylläpidon loppuminen

vaikuttaa suoraan näiden yritysten toimintaan ja on esitetty arvioita myös siitä, että kotimaisten referenssien poistuessa niiden mahdollisuudet vientitoimintaan loppuvat.”

”Vientitoiminnan vaikeutuminen

Väestönsuojien rakentamisen alasajo merkitsisi vakavaa takaiskua tämän erityisalan vientiponnisteluille, sillä alan vientiyrityksillä on oltava toimivat kotimarkkinat sekä sektoriin erikoistuneiden suomalaisten tutkimuslaitosten että myös viranomaisten tuki takanaan.

Väestönsuojarakentamisen vienti tuo Suomelle vuosittaisia vientituloja 15 - 20 miljoonaa euroa. Vienti koostuu suorasta laiteviennistä, väestönsuojien suunnittelukonsultoinnista sekä erilaisten väestönsuojien testauspalvelujen myynnistä suojien rakennuttajille. Tiedossa ei ole yhtään väestönsuojalaitteiden vientiyritystä, jonka kotipaikka olisi sellaisessa maassa, jossa väestönsuojia ei rakenneta. Tästä valitettavana esimerkkinä on Ruotsi, jossa uusien suojien rakentamisen loppuminen on täydellisesti tappanut alan vireän vientiteollisuuden. Suomelta putosi yksi kilpailija pois.”

Ruotsi ja Norja lopettivat väestönsuojien rakentamisen 2000-luvulla

Ruotsissa on väestönsuoja 7,2 miljoonalle ihmiselle. Väestönsuojia on 65.000 kappaletta, joiden arvo on 200 miljardia kruunua. Ruotsin lainsäädännön mukaan väestönsuojat on otettava käyttöön 48 tunnissa.

Ruotsi lopetti 2000-luvun alussa sitten uusien väestönsuojien rakentamisen. Samalla heiltä hävisi väestönsuojien laitteita valmistava teollisuus sekä tutkimustoiminta.

Ruotsalaisessa järjestelmässä vastuu väestönsuojien kunnosta on kiinteistönomistajilla. Väestönsuojien kunto ja toimintakyky uhkaa heiketä, koska kiinteistönomistajat laiminlyövät huoltoja.

Norja on myös lopettanut suurkäräjien päätöksellä väestönsuojien rakentamisen. Norjassa väestönsuojia on 2,8 miljoonalle kansalaiselle.

Tanskassa päätösvalta väestönsuojien rakentamisesta on kunnilla. Tanskassa on väestönsuoja 4,8 miljoonalle kansalaiselle.

Poliitikkojen kantoja

Asuntonministerit Jan Vapaavuori ja Krista Kiuru ovat halunneet lopettaa väestösuojien rakentamisen

Suomessa on käyty koko 2000-luku keskustelua väestönsuojien rakentamisen lopettamisesta tai ainakin voimakkaasta rakentamisen vähentämisestä. Kyseisenä aikana on jo kolme kertaa yritetty ministerien toimesta lopettaa väestönsuojien rakentaminen. Ministerit Jan Vapaavuori kokoomus ja Krista Kiuru SDP ovat antaneet kasvonsa viimeisen kymmenen vuoden aikana väestönsuojien rakentamisen lopettamiselle.

Edellisen kerran väestönsuojien rakentamista osalta selvitettiin turvallisuuspoliittiset lähtökohdat perusteellisesti vuonna 1983 parlamentaarisessa komiteassa.

Kohtuuhintaisen asumisen turvaamisen välikysymys 20.3.2013

Kohtuuhintaisen asumisen turvaamisen välikysymyksen (VK 2/2013) käsittelyn täysistunnossa (PTK 27/2013 VP), kaksi hallituspuolue kokouksen kansanedustajaa käytti omassa puheenvuorossaan ympäristöministeriön normitalkoiden esille tuomaa väestönsuojien rakentamisen lopettamista.

Timo Heinonen (kok): ”ministeri Vapaavuori, on aikanaan esittänyt, että asuntopolitiikkaa voitaisiin hieman pidemmällä aikajänteellä viedä eteenpäin. Annan kyllä itse tuen myös näille Normitalkoille väestönsuojavelvoitteen purkamiseksi.”

Anne-Mari Virolainen (kok): ”tässä yhteydessä haluaisinkin muistuttaa, että kun viime vaalikaudella asuntonministeri Vapaavuoren johdolla käynnistettiin Normitalkoot, joissa selvitettiin, mitkä rakentamis- ja kaavamääräykset saattavat tarpeettomasti nostaa asuntorakentamisen kustannuksia, selvityksessä esiin nousivat muun muassa väestönsuojat. Ja kuten tänään jo useaan otteeseen täällä on todettu, väestönsuojien rakentamisveloitteesta luopuminen tulisi toteuttaa mahdollisimman pikaisesti.”

Lähde: Valtioapäiväasiakirjat 2013

Käytetyt lähteet on mainittu asiakirjassa.

Asiakirjan kokosi
Jarmo Korhonen
040 1475 100
jarmo.korhonen@velipoika.fi

